

بسم الله الرحمن الرحيم

درس: روان شناسی رشد

موضوع: رشد روانی اجتماعی اریکسون

دکتر فریبا حسینی

زندگینامه اریکسون

مادر: کارلا آبراهام سن

پدر: نامعلوم - ناپدری دکتر تئودور هامرگر

همسر: جان سرسن

فرزندان: کیت - جان - س- نیل (مبتلا به سندروم داون)

فعالیت: استاد مدرسه پزشکی هاروارد- یل و دانشگاه کالیفرنیا و نویسنده کتابهای ، کودکی و جامعه

، بینش و مسئولیت ، هویت ، جوانی و بحران- حقیقت گاندی ، ابعاد هویت جدید، تاریخ زندگی

و لحظات تاریخی، تکامل چرخه زندگی

اریکسون و فروید

اریکسون با چارچوب روانی - جنسی فروید موافق بود ، او بر این امر تاکید کرد که من صرفاً بین تکانه های نهاد و درخواست های فرا من ایجاد نمی شود بلکه « من » نیروی راهگشایی در رشد است و در هر مرحله ی رشد ، نگرش ها و مهارتهایی کسب می کند فرد را عضو فعال و مؤثر جامعه خواهد کرد. تعارض روانی که در یک پیوستار مثبت تا منفی حل می شود پیامد های سالم یا ناسالم را در هر مرحله تعیین می کند. 5 مرحله ی اول اریکسون شبیه مراحل فروید هستند ولی اریکسون سه مرحله ی بزرگسالی را به الگوی فروید اضافه کرد.

اریکسون بر خلاف فروید، خاطرنشان ساخت که رشد به هنجار را باید در رابطه با شرایط زندگی هر فرهنگ در نظر گرفت.

دوره زندگی

مراحل متوالی

اصل اپی ژنتیک

نقطه بحران

تفاوت بین مدل های مختلف دوره زندگی: ملاک های رشد

□ ملانی کلاین :فرایندهای درونی

□ کارل یونگ:عوامل خارجی

□ سالیوان :تعامل اجتماعی

به هنجاری

- فروید: افسانه ی ایده آل

- ملانی کلاین: منش قوی-توانای مدارا با هیجانات متضاد- احساس لذت بدون توانایی دوست داشتن

آدلر: توانایی شخص برای کسب برتری های اجتماعی و سا زنده بودن
اتو رانک: توانایی زندگی بدون ترس و احساس گناه یا اضطراب و

قبول مسوولیت برای خود

● توانایی تسلط بر
دوره های زندگی

تحول روانی اجتماعی اریکسون

- تشریح تاثیر تجربه اجتماعی در تمام طول عمر
- هر موقعیت یک تعارض
- تعامل با واقعیت بیرونی = توسعه دیدگاه نسبت به جهان
- ارتقا از تصویر مادری به تصویر انسانیت
- اعتقاد به نوروز ها در هر زمانی از زندگی
- تعارض = تضاد بین خواسته های انسانی و خواسته های جهان خارج

تحول روانی اجتماعی اریکسون

نظریه های روان پویشی نشان می دهند که فرد باید به طور همزمان واقعیت بیرونی و غرایز خاص خود را ارضا و سیراب کند و همچنین نشان دهنده این نکته اند که کودک تدریجا نسبت به خود هشیار می شود و می تواند درباره رفتارهای خود دآوری کند عملا تمام نظریه های روان پویشی تحول را با در نظر گرفتن تجارب گذشته که رفتارهای بعدی فرد را تحت تاثیر خود دارند بررسی می کنند.

تحول روانی اجتماعی اریکسون

بنابر نظریه اریکسون شکل گیری و تحول شخصیت طبق مراحل و بر اساس رشد بدنی که تعیین کننده کشش فرد نسبت به جهان خارجی هشیار شدن وی نسبت به آن و تعامل با آن است تحقق می پذیرد .

جهان مورد بحث جهانی است که در آغاز حدود آن را تصویر نامشخص مادر که در برگیرنده تمامی محیط انسانی است تعیین می کند.

تحول روانی اجتماعی اریکسون

به نظر اریکسون غلبه بر مسائلی که با هر یک از مراحل مطابقت دارند در حکم ضرورتی برای بالا رفتن از نردبان تحول است. اگر انسان در هر گذرگاهی از زندگی در اجرای این وظیفه با شکست مواجه شود ممکن است با اختلالات وخیم شخصیت دست به گریبان شود.

و نتواند به آخرین مرحله تحول که از نظر اریکسون **تحقق کامل ظرفیت انسانی** است دست یابد.

اریکسون هریک از مراحل فروید را به صورت نوعی تعارض درونی توصیف کرد که بسته به تجربه های کودک با والدین به صورت مثبت یا منفی حل می شود . در صورتی که والدین از نیاز های کودک حمایت کنند سال اول زندگی به احساس اعتماد و دو سال بعد ی به حس خودمختاری می انجامد.

نگرش های اولیه ای که رشد روانی سالم را در طول عمر پایه ریزی می کند.

اعتماد در برابری اعتمادی (**basic trust versus mistrust**)

کمیت؟! نه ← کیفیت رفتار والدین (**balance of care**) ← توازن پرستاری

خود مختاری در برابر شرم و تردید

(avtonomy versus shame and dovbt)

مرحله مقعدی ← آموزش استفاده از توالت و انطباق آن با ضرورت های اجتماعی

دوره ی ← خود مداری

بینش کنترل کننده یا کم کننده کنترل ← شرمندگی و تردید

تربیت محبت آمیز و دلسوزانه و انتظارات معقول برای کنترل تکانه

=

اعتماد و خود مختاری بنیادی

ابتکار در مقابل احساس گناه

- کودک با رسیدن به سن 3 سالگی توانایی شروع فعالیت حرکتی و هوشی پیدا می کند. تقویت این اقدام های ابتکاری نیاز به این دارد که میزان آزادی فیزیکی کودک تا چه حد بوده و کنجکاوی هوشی او تا چه میزان اقناع شود. اگر با کودک نوپا طوری رفتار شود که نسبت به رفتارها و تمایلات خود احساس بی کفایتی کند ممکن است احساس گناه در مورد فعالیت های ابتکاریش ایجاد شود. تعارض های مربوط به ابتکار ممکن است مانع این شود که کودک به کمک تجربه رشد یابد همین امر می تواند در پیدایش احساس جاه طلبی و بلند همتی که در این مرحله به وجود می آید ایجاد اختلال نماید. در این مرحله کنجکاوی جنسی فزاینده کودک در بازی هایی که محتوای جنسی دارند آشکار می شوند.

ابتکار در مقابل احساس گناه

- اگر این موضوع را والدین به صورت مساله در نیاورند این تکانه های دوران کودکی بالاخره واپس زده شده و مجددا در نوجوانی به صورت بخشی از بلوغ ظاهر خواهند شد. در اواخر این مرحله کودک قادر است به طور مستقل و با قدرت فعالیت کند. بازی کردن با بچه های هم سن و سال راه تکامل به او می آموزد اگر با خیالات پر خاشگرانه کودک به خوبی مدارا شود کودک احساس ابتکار و جاه طلبی پیدا می کند در پایان این مرحله وجدان کودک برقرار می شود.

ابتکار در مقابل احساس گناه

- کودک می آموزد که نه تنها برای رفتارهای انسان حدودی وجود دارد بلکه تکانه های پر خاشگرانه را می توان به طریقی سازنده مانند رقابتهای سالم بازی ها و استفاده از اسباب بازی ها ابراز نمود. پیدایش وجدان زمینه را برای احساس اخلاقی درست و نادرست آماده می کند. تنبیه زیاد می تواند مانع احساس تصورات و ابتکار کودک گردد.
- کودکی ک سوپر ایگو بسیار قوی با کیفیت همه یا هیچ پیدا می کند ممکن است در بزرگی مصرانه بخواهد همه مردم اصول اخلاقی او را بپذیرند و به این ترتیب به صورت خطری بالقوه جدی برای خود و دیگران در آید.
- حل بحران = احساس مسئولیت ؛ قابلیت اعتماد ؛ خود نظمی

سخت کوشی در برابر احساس حقارت (industry versus inferiority)

تغییرات شخصیت در سال های دبستانی بر مرحله نهفتگی فروید استوار است.

اریکسون باور داشت که ترکیب انتظارات بزرگسالان و سایق کودکان به سوی تسلط زمینه را

برای تعارض روانی اواسط کودکی آماده می کند

سخت کوشی : یعنی پرورش دادن شایستگی در مهارتها و تکالیف سودمند

خطر این مرحله حقارت است و در بدبینی کودکانی منعکس می شود که به توانایی خود در

انجام دادن درست کارها اطمینان کمی دارند.

مفهوم سخت کوشی چندین ویژگی اواسط کودکی را با هم ترکیب می کند

غرور ناشی از انجام دادن خوب کاره

مسئولیت اخلاقی

خود پنداره مثبت اما معقول

مشارکت یاری گرانه با همسالان

خودپنداره ← محتوی خود پنداره

=

توانایی های شناختی

+

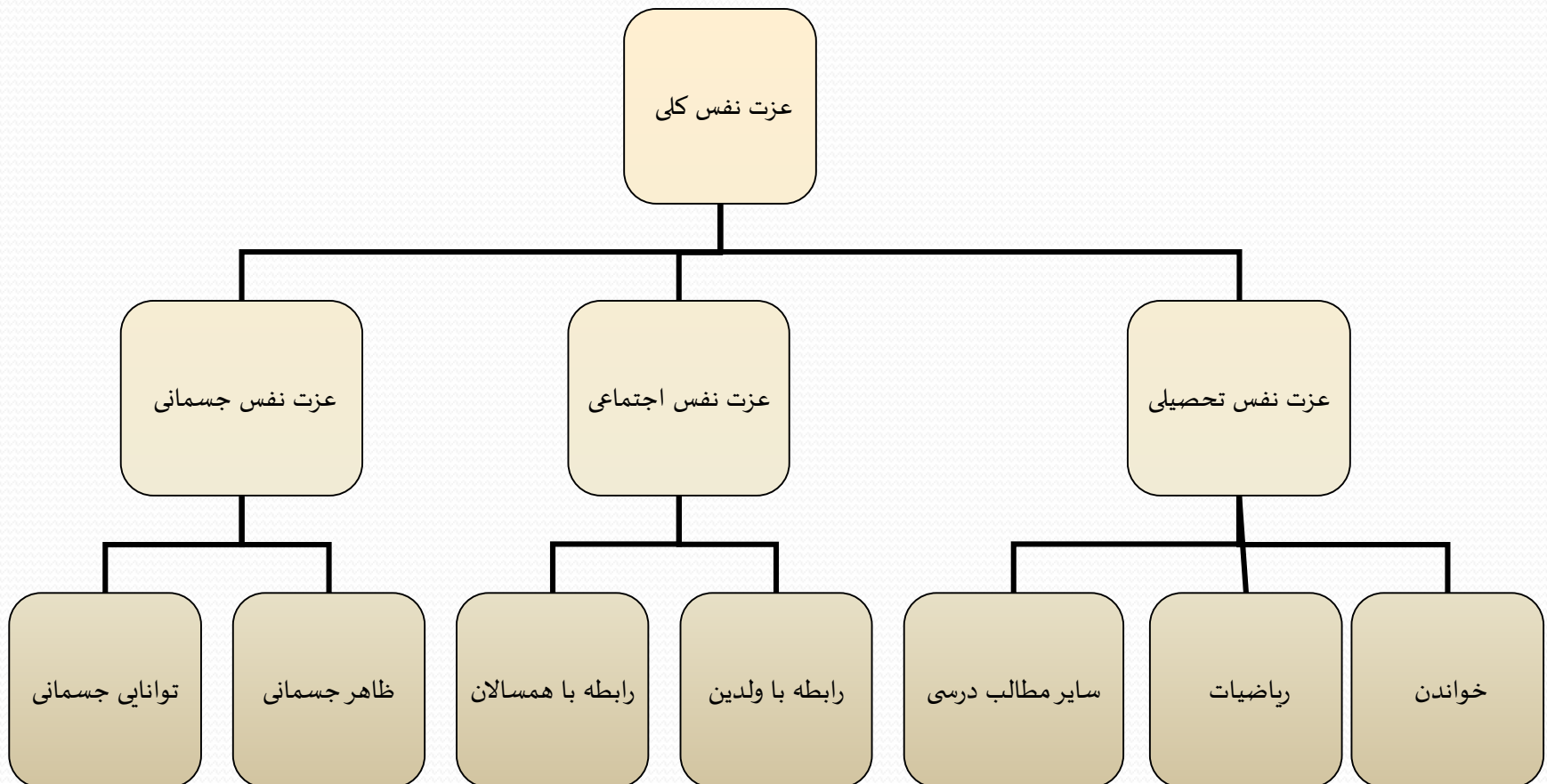
پسخوراند دریافتی از دیگران

جورج هربرت مید: مهارتهای درک دیگران مخصوصاً توانایی پی بردن به آنچه دیگران فکر می کنند
برای رشد خودپنداره براساس صفات شخصیت ، اهمیت زیادی دارد.

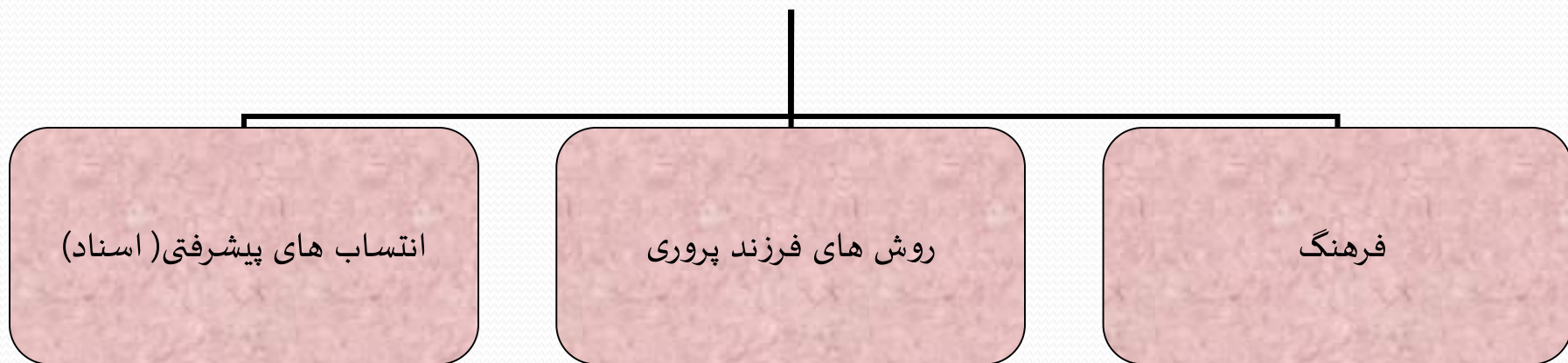
عزت نفس

کودکان بین 6 تا 7 سالگی سه نوع عزت نفس مجزا را شکل می دهند :

تحصیلی ، اجتماعی ، جسمانی

عوامل موثر بر عزت نفس

تقویت عزت نفس کودکان

بازآموزی انتساب (attribution retraining)

برای اینکه بازآموزی انتسابی موثر افتد ، بهتر است از همان ابتدا آغاز شود، قبل از اینکه تغییر دادن نگرش کودکان نسبت به خودشان ، دشوار شود.

هویت در برابر سردرگمی هویت (identity versus indentity confusion)

اریکسون

هویت

دستآورد مهم شخصیت نوجوانی L

فردی ثمر بخش و خشنود

تعارض: سردرگمی هویت ← او باور داشت که نتایج موفقیت آمیز مراحل پیشین، زمینه را برای حل مناسب این تعارض آماده می سازد.

مثال ← نوجوانانی که با درک ضعیف اعتماد به نوجوانی می رسند به سختی می توانند آرمانهایی بیابند که به آنها معتقد باشند. نوجوانانی که خود مختاری یا ابتکارناچیزی دارند ، گزینه ها را به طور فعال بررسی نمی کنند و آنهایی که فاقد حس سخت کوشی هستند، نمی توانند شغلی را انتخاب کنند که با تمایلات و مهارتهای آنها هماهنگ باشد.

به اعتقاد اریکسون ← نوجوانان در جوامع پیچیده دچار بحران هویت می شوند.

نظریه پردازان جدید

با اریکسون موافق اند که تردید کردن درباره ارزش ها، برنامه ها و اولویت ها ی خود برای هویت پخته ضروری است ولی این فرایند را بحران نمی نامند.

تغییرات در خودپنداره

توصیفات متضاد ← 12 تا 14 ساله

در اواسط و اواخر نوجوانی توانایی تفکر انتزاعی به نوجوانان امکان می دهد تا صفات گوناگون خود را در یک سیستم منظم ترکیب کند.

تغییرات در عزت نفس

پژوهشگران جدید این فرض که نوجوانی دوره آشوب هیجانی است را زیر سؤال می برند. برخلاف آنچه تصور می شود در اغلب افراد ، نوجوان شدن به احساس غرور و اعتماد به نفس می انجامد.

روزنبرگ ← نوجوانانی که به مدرسی می روند یا در محله هایی زندگی می کنند که گروه قومی یا مقام اجتماعی - اقتصادی آنها محترم شمرده می شود ، مشکلات عزت نفس کمتری دارند.

پژوهشگران با استفاده از روش مصاحبه بالینی ، نوجوانان را به چهار طبقه تقسیم می کنند که پیشرفت آنها در تشکیل هویت پخته نشان می دهند.

1- کسب هویت (Identity achivement)

2- وقفه (Moratorivm)

3- ضبط هویت (Identity foreclosure)

4- پراکندگی هویت (Identity diffvSION)

*کسب هویت ← قبلاً گزینه ها را بررسی کرده اند و به یک رشته ارزش ها و اهدافی پای بند هستند که خودشان آنها را برگزیده اند. آنها احساس سلامت روانی می کنند در طول زمان از احساس یکسانی برخوردارند و می دانند راه به کجا می برند.

وقفه ← این افراد تعهدات قطعی برای خود ایجاد نکرده اند . آنها سرگرم فرایند
کاوش هستند به این صورت که اطلاعات جمع آوری می کنند و فعالیت های
گوناگون را امتحان می کنند به این امید که ارزش ها و اهدافی را برای هدایت
زندگی خود بیابند.

ضبط هویت ← افرادی که هویت ضبط شده دارند ، خود را به ارزش ها و اهدافی متعهد ساخته اند بدن اینکه گزینه های دیگر را بررسی کرده باشند ، آنها هویت حاضر و آماده را می پذیرند و ضبط می کنند (معمولاً والدین یا معلمان و ...) آن را برای ایشان برگزیده است.

پراکندگی هویت

افرادی که هویت پراکنده دارند فاقد جهت روشنی هستند آنها پای بند ارزش ها و اهداف نیستند و برای رسیدن به آنها تلاش نمی کنند . آنها ممکن است هیچ گاه گزینه ها را کاوش نکرده باشند یا این کارها را بسیار تهدید کننده و توانکاه بدانند.

راهکارهایی جهت رشد هویت سالم نوجوانان

ارتباط صمیمانه و آزاد

فرصت هایی برای کاویدن میراث قومی و آموختن درباره فرهنگ های دیگر درجوی از احترام

فرصت هایی برای مشارکت در فعالیت های فوق برنامه و برنامه های آموزش شغلی

بحث هایی که در خانه و مدرسه تفکر سطح عالی را ترغیب می کند

صمیمیت در برابر انزوا (Intimacy versus isolation)

خدمات اریکسون به مطالعه رشد شخصیت بزرگسال نیرو بخشیده است . همه نظریه های جدید تحت تاثیر دیدگاه او قرار دارند.

سه مرحله ← نقطه عطفی برای بهتريا بدتر شدن تعارض روانی مهم ← صمیمیت در برابر انزوا

متعهد ساختن دائمی خود → ← احساس صمیمیت مهم در سایر روابط

آمادگی برای مرحله میانسالی (زاینده گی)

زاینده‌گی در برابر رکود (Generativity versus stagnation)

در اوایل بزرگسالی زاینده‌گی از طریق بچه دار شدن و فرزند پروری و برقراری جاپایی محکم در دنیای کار در حال انجام است اما در میانسالی به مقدار زیاد گسترش می یابد.

زاینده‌گی مستلزم به فکر دیگران بودن است به صورت هدایت نسل بعدی و گروه بزرگتر را در بر می گیرد، پیامد مثبت این مرحله ، قابلیت اهمیت دادن به دیگران به صورت گسترده تر از مراحل پیشین

افراد میانسال احساس می کنند که احتیاج دارند مورد نیاز باشند ، آنها می خواهند
به فنا ناپذیری نمادی دست یابند یعنی خدمتی انجام دهند که بعد از مرگشان بر
جای بماند.

درخواست های
فرهنگ

اعتقاد به گونه

هویت

-اقدام زاینده
•آفریدن
•نگه داری
•اعانه

زاینده

دلواپسی برای
نسل بعدی

تعهد زاینده

تمایل درونی
•نیاز به مورد نیاز بودن
•فناناپذیری نمادی

از نظر اریکسون افراد زاینده چه ویژگی‌هایی دارند

1- خشنود و سالم

2- ویژگی‌های رهبری

3- فرزند پروری به سبک مقتدرانه

4- اهمیت به رفاه خانواده و جامعه

5- جسارت

6- مهرورزی

7- مسئولیت

8- وسعت تمایلات

انسجام در برابر ناامیدی (Ego integrity versus despair)

آخرین تعارض روانی نظریه اریکسون ، انسجام من در برابر ناامیدی، کنار آمدن با زندگی را شامل می شود.

احساس کامل بودن و رضایت

وقتی قبول کنیم که انسجام زندگی ما بخشی از زنجیره ی ادامه و وجود انسان است، مرگ تلخی خود را از دست می دهد

پیامد منفی این مرحله زمانی روی می دهد که افراد سالخورده احساس می کنند
تصمیمات غلط زیادی گرفته اند و وقت برای یافتن مسیر دیگری به سمت انسجام ،
خیلی کم است .

فرد ناامید بدون داشتن

از اریکسون تا لوینسون و جرج ویلانت

دوره ی رشد	اریکسون	لوینسون	ویلانت
اوایل بزرگسالی	صمیمیت در برابر	انتقال مقدماتی به بزرگسالی : 17 تا 22 سالگی	صمیمیت
(20 تا 40 سالگی)	انزوا	وارد شدن به ساختار زندگی اوایل بزرگسالی : 22 تا 28 سالگی	
		انتقال 30 سالگی : 28 تا 32 سالگی	تثبیت شغلی
		به اوج رسیدن ساختار زندگی در اوایل بزرگسالی : 33 تا 40 سالگی	
میانسالی	زاینده‌گی در برابر	انتقال میانسالی 40 تا 45 سالگی	زاینده‌گی
(40 تا 65 سالگی)	رکود	وارد شدن به ساختار زندگی میانسالی : 45 تا 50 سالگی	
		انتقال 50 سالگی (50 تا 55 سالگی)	محافظت ارزش ها
		به اوج رسیدن ساختار زندگی میانسالی (55 تا 60 سالگی)	
اواخر بزرگسالی	انسجام من در برابر	انتقال اواخر بزرگسالی (60 تا 65 سالگی)	انسجام من
(65 سالگی تا مرگ)	ناامیدی	اواخر بزرگسالی (65 سالگی تا مرگ)	

لوینسون مانند اریکسون رشد را به صورت زنجیره ای از دوره ها یا مراحل در نظر می گیرد که از لحاظ کیفی مجزا هستند هر یک زمان خاص خود را دارند و چالش های روانی ویژه ای را در زندگی شخصی به همراه می آورند.

حکایت همچنان باقی است

به پایان آمد این دفتر